

GENER - MARÇ 2011

PEÇA DEL TRIMESTRE

SANT VICENT FERRER, IGNACIO VERGARA, CE3/01018

L'obra

Esta escultura de fusta policromada representa a Sant Vicent Ferrer vestit amb l'abillament de beneficiat de l'església de Sant Tomàs Apòstol. Alça el braç dret i amb la mà esquerra sosté un llibre. Als seus peus s'ha figurat un querubí i la base està decorada amb dos caps de querubins alats. El conjunt es presenta dins d'una vitrina trapezoïdal de fusta daurada decorada amb volutes, rocalls i garlandes en fort relleu. La vitrina reposa al seu torn sobre una consola de fusta tallada i tauler policromat imitant al marbre. Tant l'urna com la consola formen conjunt amb l'escultura com testifica la documentació referent a la peça.

El conjunt ha sigut recentment objecte d'una minuciosa restauració que el museu presenta aprofitant l'activitat "La Peça del Trimestre"

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

PEÇA DEL TRIMESTRE

Origen de l'obra

En efecte, en una acta que arreplega el discurs de González Martí, fundador del museu, sobre la peça, este va dir que "...el prestigi de l'escultor Ignacio Vergara aconseguia les màximes preeminències en la imatgeria religiosa, per la qual cosa una família valenciana, pertanyent a la Parròquia de Sant Tomàs, gran devota de Sant Vicent Ferrer, va sol·licitar i va obtindre d'Ignacio Vergara la creació d'una imatge del Sant, amb l'urna i taula per a col·locar el conjunt en l'oratori de la casa; Vergara va adoptar l'estil barroc per a les talles de la taula i la vitrina i en una ostentació de realisme, recordant que el sant havia sigut beneficiat de la Parròquia de Sant Tomàs el va vestir de sacerdot, amb el mèrit de prescindir de la tela i utilitzar la fusta fins i tot als mes fins volants de la vestidura. La devota família va quedar enamorada de l'obra, i en ella va depositar les seues devocions; sobretot la senyora cap de la casa, que extremava la màxima cura de l'Oratori, per la qual cosa es va prendre l'acord familiar, que

tan valuosa i meritíssima imatge que mai seria separada de la sumptuosa instal·lació es transmetera de generació en generació de dona a dona, i així ha anat ocorrent durant més de dos segles, fins a arribar a la possessió de la Srta. Carola Reig Salva, que ha estimat, que no tenint successió, el millor destí de tan preat tresor és el nostre Museu i a ell ha vingut per a ocupar un lloc preeminent."

Detall de la decoració tallada del frontal de la consola.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

GENER -
MARÇ 2011

PEÇA DEL TRIMESTRE

Iconografia

Sant Vicent Ferrer és el patró de la Comunitat Valenciana i gaudix de gran estima i popularitat en els llocs on va predicar. Va nàixer a València el 23 de gener de 1350. En 1367 va prendre l'hàbit després d'haver ingressat en el Convent dels Predicadors de València, els dominics. Entre 1368 i 1375 va ser enviat pels seus superiors a aprofundir els seus estudis a Lleida, Barcelona i Toulouse. Vicente Ferrer és conegut per la seua faceta de predicador per distintes ciutats d'Europa, sobretot a Itàlia, pel paper de mediador polític en el compromís de Caspe, i per ser el confessor del papa Luna en la cort d'Avinyó fins que li va retirar el seu suport contribuint així a la solució del cisma d'Occident. Des de finals del segle XIII fins a 1492 la convivència entre cristians i jueus es va deteriorar progressivament. A principis del segle XV es van escometre assalts i destruccions de nombroses jueries. Els realitzats per Vicente Ferrer a València en 1413-1414 van generar conversions forçoses massives.

Se sol representar amb l'hàbit dels dominics que consistix en una túnica blanca, una capeta amb caputxa, un escapulari i un rosari de 15 misteris subjecte al cinyell; sobre la túnica porten a l'hivern una capa de color negre. Els dominics utilitzen com a emblema més conegut una creu flordelisada amb els colors de l'orde. Sant Vicent Ferrer sol aparéixer amb el dit índex alçat i amb un llibre com al·lusió a la seua labor predicadora. No obstant pels motius que s'han adduït anteriorment en relació a l'encàrrec de l'obra, el sant apareix ací amb el vestit de beneficiat de l'església de Sant Tomàs Apòstol. Vestix un hàbit negre amb els punys i els baixos daurats. Per damunt porta un escapulari blanc decorat en la part davantera amb línies verticals i horitzontals i motius vegetals en negre. El coll i tot el perímetre de l'escapulari presenten una franja d'encaix blanc. Sobre el cap llueix un bonet negre. Apareix aureolat amb una orla vegetal sobre la qual reposa un filacteri amb la inscripció: "Timete Deum et date illi honorem quia venit hora iudicii eius" (Temeu a Déu i honreu-lo perquè arriba l'hora del seu juí). Esta frase procedix de l'Apocalipsi i la utilitzava el sant en els seus sermons, la qual cosa explica que siga un element característic de la seua iconografia.

Anònim, *Mare de Déu amb el xiquet, Sant Vicent Ferrer, i Sant Jeroni* (detall), segle XVI, Museu Nacional de Ceràmica.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

PEÇA DEL TRIMESTRE

Ignacio Vergara

Va nàixer el 9 de febrer de 1715 a València. Va estudiar dibuix amb Evaristo Muñoz i escultura amb son pare, Francisco Vergara. També va influir en la seua formació l'obra de l'escultor alemany Conrad Rudolf, de qui posseïa diverses obres i que és l'autor del projecte de la façana de la catedral de València.

Va fundar junt amb el seu germà el pintor José Vergara l'Acadèmia de Santa Bàrbara que posteriorment donaria pas a la de Belles Arts de Sant Carles. Va ser acadèmic de mèrit de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Ferran de Madrid en 1762 i director general de la de Sant Carles en 1773. Va morir el 13 d'abril de 1776.

De la seua obra destaquen el relleu dels àngels adorant el nom de Marí a sobre la portada de la Catedral de València i la portada del Palau del Marquès de Dosaigües segons el dibuix fet per Hipólito Rovira. Per a esta última, s'ha mencionat l'influx de mestres com Bernini o Miguel Àngel, palés en el tractament de la musculatura dels atlants. Altres obres de Vergara són el *Sant Josep* de l'Església de Sant Joan del Mercat de València, *Sant Pascual Ballador* de l'Església Sant Felip Neri de València, les figures de la façana de l'Església de les Escoles Pies de València, la figura de *Carles III acompanyat de la Justícia i la Prudència* en el

José Brel, *Retrato de Ignacio Vergara*, Sala de los personajes ilustres, Palacio del Marqués de Dos Aguas, siglo XIX.

Palau de Justícia de València, el *Sant Pere d'Alcàntera* (Església dels franciscans de Villareal) o el *Sant Bruno* de la Universitat de València.

Ignacio Vergara, portada del palau del Marquès de Dosaigües (esquerra); portada de la catedral de València.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

PEÇA DEL TRIMESTRE

Ignacio Vergara i el marquès de Dosaigües

El III Marquès de Dosaigües, Giner Rabassa de Perellós i Lanuza (València, 1706-1765) va jugar un important paper en l'àmbit de la cultura valenciana de la seua època com a mecenes de les arts. Va ser protector i va figurar com a primer director de la recentment creada Acadèmia de Santa Bàrbara en 1754. Va ser a més el promotor de la important reforma del seu palau que va escometre a mitjan segle XVIII. Per a això va reunir a un conjunt d'artistes entre pintors, escultors i decoradors, destacant al pintor Hipólito Rovira, a l'escultor Ignacio Vergara i a l'adornista Luis Domingo. Este últim va ser el responsable de la decoració interior, substituïda en el segle XIX per la decoració d'estucs, pintura i daurats que podem apreciar hui en dia.

De la fructífera col·laboració entre Rovira i Vergara van resultar tres obres que encara hui es poden admirar en el palau: la portada d'entrada feta en alabastre, la cúpula que coronava antigament l'escala principal i que hui pot veure's en la segona planta, i la carrossa de les nimfes exposada en la planta baixa. En la portada del palau queda palesa l'empremta de Bernini i de la seua Font dels Quatre Rius de la Piazza Navona de Roma, que Vergara va conèixer directament en el seu viatge a la ciutat italiana.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

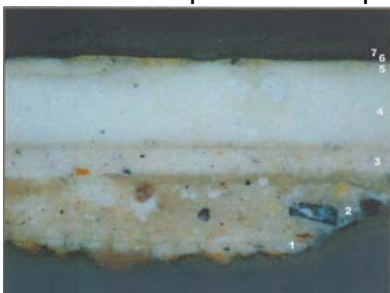
PEÇA DEL TRIMESTRE

Restauració de l'obra

Recentment s'ha dut a terme la restauració dels tres elements que componen el conjunt barroc de Sant Vicent: figura del sant, consola i vitrina.

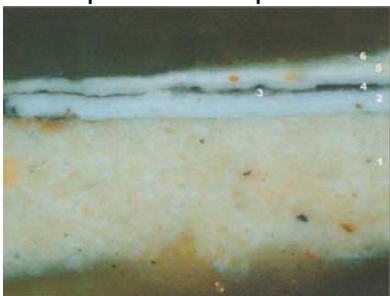
Les **anàlisis** dutes a terme han revelat la composició de les diferents capes analitzades, la seua seqüència estratigràfica i l'estat de conservació de cada estrat. També han identificat les fibres i teixit del drap púdic de l'àngel.

L'hàbit es compon de set capes:

Capa	Color	Espesor (µm)	Pigmentos / cargas	Observaciones
7	traslúcido	5	-	restos de un recubrimiento
6	negro	15	carbón vegetal	capa de pintura
5	blanquecino	10-25	yeso	aparejo y / o estucos aplicados en varias capas
4	blanco	120	yeso	
3	gris	35	yeso, carbón vegetal (m. b. p.), tierras (m. b. p.)	
2	gris	90	yeso, carbón vegetal	
1	gris	25	yeso, carbón vegetal (m. b. p.)	

L'escapulari es compon de sis capes:

Capa	Color	Espesor (µm)	Pigmentos / cargas	Observaciones
6	traslúcido	5-15	-	barniz
5	blanco	20-35	litopón, tierras (m. b. p.)	capa de pintura
4	negro	10	carbón vegetal, albayalde, carbonato cálcico (b. p.)	capa de pintura
3	gris claro	0-5	yeso, carbón vegetal	restos de un nuevo aparejo o estuco
2	blanco	35	albayalde	capa de pintura
1	blanco	240	yeso	aparejo

La vora de la consola es compon de huit capes:

Capa	Color	Espesor (µm)	Pigmentos / cargas	Observaciones
8	pardo	10	-	doble capa de barniz!
7	pardo	10-25	-	
6	rojo	0-80	tierra roja, albayalde (b. p.), yeso (b. p.)	capa de pintura
5	dorado	0-1	oro (Au) 90,1 % plata (Ag) 6,6 % cobre (Cu) 3,3%	pan de oro
4	blanquecino	0-30	yeso, silicatos (m. b. p.)	estuco o nuevo aparejo
3	blanco	0-50	albayalde	capa de pintura
2	rojo	0-25	tierra roja	restos de capa de bol
1	blanco	440	yeso, silicatos (m. b. p.)	aparejo

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.
Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

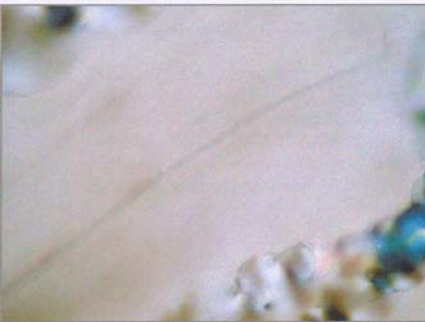
PEÇA DEL TRIMESTRE

Els resultats evidencien que ha sigut intervingut en més d'una ocasió.

El drap púdic de l'àngel: fibres de cànem i teixit d'arpillera.

Tipus de fibra: S'observen fibres liberianes, específicament fibres que poden relacionar-se amb cànem.

El teixit podem considerar-lo com un teixit de tipus estopa o arpillera (les fibres d'estopa procedeixen del líber (corfa interna). La major part de les fibres importants d'estopa s'obtenen de plantes cultivades en l'agricultura, com per exemple el lli, el cànem o rami, encara que també s'han emprat fibres de les plantes salvatges com ortiga gran i altres arbres.

Detall de l'àngel.

La intervenció, a més d'assegurar la conservació de l'obra i tornar-li el seu aspecte i estabilitat originals, ha posat en relleu aspectes històrics ocults per anteriors restauracions, així, en la figura del Sant, s'ha recuperat el color original de l'escapulari de l'hàbit de Beneficiari de Sant Tomàs que passa de groc i blanc a blanc i negre i les floretes que passen de blanques a negres. En la consola, la tapa passa d'un marbrejat modern enfosquit per l'oxidació del vernís, a un molt estable marbrejat original del segle XVIII.

El criteri aplicat ha respost a la recuperació de l'històric, conservant documentalment les successives intervencions.

Detall de la decoració tallada de rocalls de la vitrina.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

GENER - MARÇ

2011

PEÇA DEL TRIMESTRE

Abans i durant la restauració

Fotografies que mostren la policromia de l'escapulari del sant abans i després de la restauració. Ha permès recuperar la decoració original pintada en negre.

Després de la restauració

Dalt: imatges de l'estat de la consola abans i després de la restauració. La primera fotografia mostra el tauler de la consola durant el procés de neteja del vernís que recobria el marbrejat modern. Dalt a la dreta, la imatge mostra com s'ha recuperat el marbrejat del segle XVIII.

A un costat i a l'altre, les imatges mostren la figura del sant al complet.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades